

Täysistunto

Torstai 10.10.2024 klo 16.01—19.49

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 147/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen.

Ja ennen kuin annan puheenvuoron ministeri Mykkäselle, pyydän edustajia käymään muut, etenkin äänekkäät keskustelut salin ulkopuolella. — Ministeri Mykkänen, olkaa hy-
vä.

Keskustelu

17.01 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkö pyörittää Suomea, niin taloutta kuin kotitalouksia. Eilen ja tänään olem-
me saaneet nauttia siitä, että sähkö maksaa korkeintaan muutaman sentin kilowattitunnilta,
mutta ei tarvitse mennä kuin maanantaihin, kun hinnat olivat monikymmenkertaisia.

Perus- ja säättövoimaa tarvitaan lähivuosina rutkasti lisää. Siinä teemme töitä rakenta-
malla puhtaan jouston huutokauppamallia, edistämällä ydinvoimaa ydinvoimalainsäädän-
nön uudistuksella ja neuvottelemalla myös rahoitusratkaisuja näihin investointeihin.

Nyt käsillä olevan hallituksen esityksen tavoite on se, että 15 vuoden päästä meillä on huomattavasti nykyistä suurempi sähköjärjestelmä, joka on nykyistä vakaampi, puhdas ja edullinen. Meillä on mahdollisuus meidän ulkomeren eli talousvyöhykkeen aluetta hyö-
dyntäen itse asiassa koko Suomen tämän päivän sähköntuotannon kokoisiin määriin uutta sähköntuotantoa. Ja kuten moni huomaa, merellä tuulee ja merellä tuulee vakaammin, ja tästä syystä myöskin sähkön hintavaihtelut nimenomaan ulkovesien tuulivoiman avulla ovat luonteeltaan jo nykyistä pienempiä.

Esitämme uutta mallia talousvyöhykkeen merituulihankkeiden käsittelyyn ja vauhditta-
miseen, koska tällä hetkellä nykyinen talousvyöhykelainsäädäntö ei huomioi mahdolli-
suuttakaan energiankäyttöön, jolloin meillä ei ole oikeastaan mallia, jolla pitäisi laittaa jär-
jestykseen hyödyntämisoikeushakemukset talousvyöhykkeellä. Esitämme tällä lailla sää-
dettävää mallia, jossa valtioneuvosto valitsisi ne alueet, joilla lähdetään liikkeelle merie-
nergian saamiseksi suomalaisten käyttöön. Energiavirasto tämän jälkeen kilpailuttaa val-
tioneuvoston aluepäätöksen yhteydessä päätetyillä puitekriteereillä näille alueille kohdis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

tuvat hyödyntämislupamahdollisuudet yhtiöiden välillä. Ja tämän jälkeen sitten voittajalla on mahdollisuus hakea valtioneuvostolta erillistä hyödyntämisoikeutta, johon sitten sisältyy vielä erilliset ehdot muun muassa kalastuksen, meriliikenteen ja ympäristötekijöiden huomioinnissa.

Selkeä, reilu, avoin, demokratiaan nojautuva menettely on tärkeä, jotta toisaalta saamme investoijille selkeät pelisäännöt ja sitä kautta puhtaan energian suurhankkeita liikkeelle eri puolille Suomea ja toisaalta varmistamme sen, että luonnonvarojamme, myös meidän ulkomeritilaa, käytetään oikeudenmukaisesti ja huomioiden muut alueidenkäytön tarpeet.

Tämän esityksen myötä merituulivoimahankkeiden toteutumisen todennäköisyys ulkomerialueille, siis myös kauemmas asutuksesta kuin aluevedet ovat, kasvaa. Joka tapauksessa on selvää, että puhumme tulevien vuosikymmenten asioista. Nämä ovat pitkiä valmisteltavia investointihankkeita. Puhumme tulevaisuuden asioista, mutta ehkä voi sanoa samaan tapaan kuin 15 vuotta sitten: tuntui kaukaiselta, kun rakennettiin tuulivoiman lainsäädäntöä ja sen kasvuvaiheen syöttötariffeja, että siitä tulisi merkittävä asia. Tänä päivänä kuitenkin maatuulivoima on vuositasolla jo meidän toiseksi suurin sähköntuotantomuoto ja hyvin monina päivinä, kuten tänään, se tärkein, aina kun tuulee.

Kilpailutetuista alueidenkäyttöoikeuksista tässä esitetyssä lakisääteisessä mallissa voisi tulla myös suoria, merkittäviäkin tuloja valtiolle ja niille tahoille, joille myöhemmin kiinteistöverolainsäädännön uudistuksessa päätetään näitä ulkomerialueiden verotuloja ohjata. Ennen kaikkea kuitenkin tämän lain tarkoitus on toisaalta turvata Suomen teollisuuden sähköistymisen mahdollisuus, työpaikat, kilpailuetu tässä suhteessa Keski-Eurooppaan pitkällä aikavälillä ja toisaalta suomalaisten omien kotitalouksien sähkönkäytön riittävä takaaminen. Hankkeiden myötä saadaan todella suuria määriä uusiutuvaa sähköä ja houkuttellaan teollisia investointeja Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.05 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää merituulivoimaa, selkeyttää talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä ja varmistaa, että oikeudet merituulivoiman hyödyntämiseen myönnetään tasapuolisella, läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla. Merituulivoiman rakentaminen ei ole Suomessa vielä taloudellisesti kannattavaa, mutta tilanteen odotetaan muuttuvan merituulivoimateknologian kehittyessä. Hankekehittäjien kiinnostus Suomen talousvyöhykkeeseen on ollut laajaa. Tutkimuslupia talousvyöhykkeille on myönnetty. Hyödyntämisoikeushakemukset on toistaiseksi hylätty.

Hallituksen esityksen arvioidaan lisäävän merituulivoimahankkeiden toteutumisen todennäköisyyttä ja parantavan markkinan kilpailullisuutta ja avoimuutta. Lainsäädännöllä edistettäisiin ennakoitavaa ja kannustavaa toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista. Samalla parannetaan mahdollisuuksia sovittaa yhteen merituulivoima ja muu merialueen käyttö, kuten merenkulku ja kalastus.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on yhteensovittaa aluevesien ja talousvyöhykkeen menettelytapoja. Suomen talousvyöhykkeellä ei toistaiseksi ole energiantuotantoa. Merituulivoimahankkeita vasta suunnitellaan alueelle. Sääntely on nykyisellään puutteellista. Oikeustila esimerkiksi kiinteistöveron soveltumisesta talousvyöhykkeellä on tällä hetkellä epäselvä. Kukaan ei omista talousvyöhykettä. Hallitus valmistelee valtiovaraministeriössä kiinteistöveroa talousvyöhykkeelle, kuten ministerikin tässä asiaan viittasi. Hankkei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

den paikallista hyväksyttävyyttä vahvistetaan ohjaamalla osa verotulosta kuntiin, joille kohdistuu alueellista haittaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan valtioneuvosto voisi valita talousvyöhykkeeltä merituulivoimakäyttöön soveltuvia alueita ja tehdä päätökset niiden kilpailuttamisesta. Talousvyöhykkeen taloudellisen hyödyntämisen yksinoikeus on Suomen valtiolla. Uusi menettely olisi kolmiosainen.

Ensimmäinen osa: valtioneuvosto valitsisi merituulivoima-alueet ottaen huomioon yhteiskunnan kokonaisedun.

Toiseksi: alueiden kilpailutukset järjestäisi Energiavirasto. Kilpailutuksen voittaja valittaisiin sekä tarjotun hinnan että laadullisten tekijöiden perusteella. Laadulliset tekijät voivat koskea tarjoajan kokemusta, taloudellista tilaa, osaamista ja muuta kykyä edistää hanketta, hankkeen ympäristövaikutuksia, hankkeen hyväksyttävyyden edistämistä, energiajärjestelmän joustavuuden edistämistä, turvallisuutta sekä EU-säätelyssä edellytettäviä asioita. Kilpailutusmallin ansiosta voitaisiin vaikuttaa siihen, että alueiden käyttöoikeudet saavat yritykset, joilla on kyky toteuttaa hanke. Tavoitteena on varmistaa, että oikeudet merituulivoiman hyödyntämiseen myönnetään tasapuolisella, läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla.

Kolmas kohta: Kilpailutuksen voittaja saisi yksinoikeuden hakea valtioneuvostolta hyödyntämislupaa tietyille alueille. Hyödyntämislupa antaisi määräajaksi yksinoikeuden tehdä tutkimuksia kyseisellä alueella ja hyödyntää sitä hankkeeseen. Hyödyntämislupa ei vielä tarkoittaisi varmuutta hankkeen toteutumisesta, koska se edellyttää myös muita lupia. Esityksellä tarkennettaisiin myös sitä, mitä kansallista lainsäädäntöä Suomen talousvyöhykkeellä sovelletaan.

Arvoisa puhemies! Ehdotetun lain katsotaan lisäävän merituulivoimahankkeiden toteutumisen todennäköisyyttä talousvyöhykkeellä, minkä takia myös ympäristövaikutukset lisääntyvät. Ympäristövaikutuksia aiheutuu talousvyöhykkeen tutkimisesta sekä merituulivoimaloiden rakentamisesta, toiminnasta ja purkamisesta. Kilpailutuksessa voidaan laadullisten tekijöiden asettamisen ja painotusten kautta vaikuttaa hankkeen ympäristövaikutuksiin. Tutkimustietoa merituulivoiman ympäristövaikutuksista on vain rajoitetusti saatavilla, ja kansainvälistä tutkimusta ei voida monin osin suoraan soveltaa, koska olosuhteet ovat erilaiset.

Lakiehdotukseen tuli erittäin kattavasti lausuntopalautetta. Pääosin lakiehdotusta kannatettiin, ja sen katsottiin toteuttavan hallitusohjelman kirjausta eli selventävän pelisääntöjä talousvyöhykkeellä. Esille tuotiin myös monia huolenaiheita. Pääosin ne liittyivät merituulivoimahankkeiden vaikutusarviointiin sekä kilpailutuksen yksityiskohtiin. Lausunnoissa nostettiin esille, että hankkeiden kumulatiiviset yhteisvaikutukset vesiluontoon, etenkin kalastoon, kalojen kutualueisiin sekä vaelluskalojen vaellusreitteihin, linnustoon, hylkeisiin, merivirtauksiin, jäänmuodostukseen sekä maa-alueiden luontoon tulee selvittää kattavammin. Lausuntojen perusteella lakiesitystä onkin syytä vielä tarkentaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.10 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys merituulivoiman pelisääntöjen selkeyttämiseksi on tervetullut. Sääntöjä selkeyttämällä parannetaan merituulivoimatoimijoiden toimintaympäristön ennakoitavuutta ja siten investointivarmuutta. Tavoitteen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

na on, että merituulivoimahankkeille on toimiva kehikko pitkälle tulevaisuuteen. Merituulivoimahankkeet ovat valtavan kokoisia, me tiedämme sen. Ne ovat pitkäkestoisia hankkeita, ja onkin järkevää etsiä tarjolla olevista hankkeista ne kaikista varminmat, jotta emme hukkaa vuosia sellaisille jättihankkeille, jotka eivät todellisuudessa olisi toteuttamiskelpoisia ja joiden hyödyt tällöin jäisivät Suomelle saamatta. Tämän laatu- ja keuhkokuulman ottaminen hallituksen esityksessä mukaan on järkevää.

Miksi me tarvitsemme merituulivoimaa? Fossiilisista polttoaineista luopuminen on ilmastomuutoksen torjumisen ensisijainen toimi, ja me tarvitsemme lisää uusiutuvan energian tuotantoa myös Suomeen. Merituulivoima myös tuottaa energiaa maatuulivoimaa ta-
saisemmin, ja tuulivoimaloiden tehot merellä ovat suuria. Fossiilisista polttoaineista luopumisen lisäksi uusiutuva energia tarjoaa Suomelle suuret mahdollisuudet vihreän siirtymän investointien houkuttelussa ja uusien työpaikkojen synnyttämisessä Suomeen.

Merituulivoimassa on kuitenkin huolehdittava myös luonnon monimuotoisuuden turvaamisesta: Itämeren herkkä luonto, sen kalakannat ja merellä elävät sekä siellä muuttavat linnut on otettava huomioon tuulivoiman sijoittamisessa ja toiminnan luvittamisessa. Olen itse kysellyt tapaamiltani asiantuntijoilta, onko meillä tällä hetkellä tarpeeksi tietoa Itämeren luonnosta, jotta voimme tehdä luonnon kannalta riittäviä rajoituksia, ja vastaus yleensä on, että tietoa ei ole riittävästi ja että etenkin tietoa useiden eri hankkeiden kumuloituvista vaikutuksista eli yhteisvaikutuksista ei vielä pystytä ottamaan riittävästi huomioon. Koska merituulivoimahankkeiden toteuttamiseen menee vielä vuosia, onkin hyvä aika käyttää tätä välissä olevaa aikaa siihen, että me varmistamme luonnon monimuotoisuuden säilymisen Itämerellä. Nyt tehtävä työ voi itse asiassa nopeuttaa näiden hankkeiden toteutumista sitten, kun hankkeet siirtyvät lupavaiheeseen. Olen ymmärtänyt, että ympäristöministeriö onkin tilannut kaksi laajaa linnustoraporttia tätä työtä tukemaan, ja niiden julkaisun aikataulusta olisikin hyvä kuulla ministeriltä.

Joka tapauksessa tämä lakihanke on tervetullut, ja loppuun haluan vielä sanoa, että Suomen täytyy tehdä määrätietoisesti työtä myös sen eteen, että lisääntyvän uusiutuvan energian potentiaali hyödynnetään meillä Suomessa emmekä päädy vain energiantuottajaksi, jolloin hyödyt pidemmälle jalostetuista tuotteista valuisivat Suomen ulkopuolelle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.13 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Merituulivoima tarjoaa Suomelle ainutlaatuisen mahdollisuuden sekä energiatuotannon kasvattamiseen että teollisuuden sähköistämisen edistämiseen. Toteutuessaan tämä on avain puhtaan teollisuuden investointien toteutumiseen Suomessa.

Vaikka merituulivoima on toistaiseksi ollut Suomessa vähäisessä käytössä, sen potentiaali on valtava. Fingridin mukaan voimme tuottaa jopa lähes koko nykyisen sähkönkulutuksen verran sähköä pelkästään merituulivoimalla vuoteen 2035 mennessä. Tämä ei ole vain mahdollisuus vaan myös välttämättömyys, jos aiomme saavuttaa tavoitteemme puhtaan siirtymän ja teollisuuden sähköistymisen osalta.

Puhtaan siirtymän investoinnit, kuten esimerkiksi terästeollisuuden päästövähennekset ja vedyn tuotanto, edellyttävät merkittävästi lisää uusiutuvaa energiaa. Merituulivoima voisi olla keskeinen ratkaisu näihin tarpeisiin. Se ei tarjoa ainoastaan uutta energiaa vaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

myös mahdollisuuden kehittää puhdasta teollisuutta ja luoda uusia työpaikkoja ja ennen kaikkea saada aikaan kipeästi kaivattua talouskasvua.

Lisäksi merituulivoiman tasainen tuotanto merialueilla tekee siitä houkuttelevan vaihtoehdon maatuulivoiman rinnalle. Onkin erinomaista, että merituulivoiman edistämistä käsitellään nyt eduskunnassa. Samalla on kuitenkin syytä painottaa, että aika on käymässä vähiin. Tarve uusille puhtaaseen energiaan pohjautuville investoinneille kasvaa jatkuvasti, ja kilpailukykyiset energiaratkaisut ovat keskeisessä asemassa Suomen teollisuuden ja talouden tulevaisuuden kannalta. Nyt on tärkeä toimia ripeästi, jotta voimme hyödyntää nämä valtavat mahdollisuudet ja edistää siirtymää kohti vähähiilistä yhteiskuntaa. Kiire on todellinen, ja meidän on varmistettava, että puhdas energia on tulevaisuudessa Suomen vahva kilpailuvaltti niin kotimaassa kuin kansainvälisillä markkinoilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.16 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Vihdoin tuodaan saliin eduskunnan käsitteilyyn uudistus, joka on todella tarpeen ja joka edistää vihreää siirtymää. Kiitos siitä ministerille. Suomen talousvyöhykkeen alueiden hyödyntäminen kiinnostaa laajalti kotimaisia ja ulkomaisia merituulivoimatoimijoita. Suomessa oleva teollisuus ja sen uudistuminen tarvitsevat valtavan määrän puhtaasti tuotettua energiaa, jota merituulivoima nimenomaan on. Merituulivoiman lisääminen on yksi askel lähemmäs muun muassa vetylaitosinvestointien mahdollisuuksia.

Elinkeinoelämän keskusliiton Suomen vihreiden investointien dataikkunan mukaan esiselvitys- ja suunnitteluvaiheessa olevien merituulivoimahankkeiden arvo on yli 100 miljardia euroa. Toivotan nämä investoinnit tervetulleiksi Suomeen. Mikäli edes osa toteutuu, niin se on merkittävä askel vihreään teollisuuteen.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä ja varmistaa, että oikeudet merituulivoiman hyödyntämiseen myönnetään tasapuolisella, läpinäkyvällä ja ennakoitavalla tavalla. Merituulivoiman rakentamisen pelisääntöjen selkeyttäminen talousvyöhykkeellä on lähtökohtaisesti hyvä asia, ja esitys on tärkeä ja selkeyttää toimintaa Suomen talousvyöhykkeellä. Hallituksen tavoite tässä yhteydessä edistää ennakoitavaa ja kannustavaa teollisuuden toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista niin talousvyöhykkeellä kuin aluevesilläkin on oikein kannatettava.

Arvoisa puhemies! Puhtaan energian hankkeista käydään kovaa kilpailua, ja Suomen tulee pystyä tekemään ratkaisuja, jotka tukevat sitä, että olemme houkutteleva investointikohde tuulivoimalle. Odotan huolellista mutta ripeää valiokuntakäsittelyä, ja sääntely tulee saada voimaan joutuisasti sekä toteuttaa kilpailutukset viivytyksettä. Näin voimme luoda mahdollisuuksia siihen, että saamme kotiutettua vihreän siirtymän mahdollistavat investoinnit Suomeen.

Tämän asian yhteydessä on hyvä ottaa esiin myös se, että tarvitsemme pitkäjänteistä, selkeää näkymää tukevaa teollisuuspolitiikkaa yli hallituskausien. Puhun mielelläni 10—15 vuoden ikkunasta, eli kärsivällisyyttä tarvitaan, mutta pelikentällä on oltava koko ajan aktiivisesti mukana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

17.19 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Merituulivoimaa on tärkeää edistää, ja tämä on sinällään kannatettava esitys. Muutama huomio kuitenkin.

Ajattelen, että alueiden valinnassa, hankkeiden suunnittelussa sekä hankkeiden kilpailutuksissa ja lupaprosesseissa on huolehdittava, että ympäristövaikutukset minimoidaan ja että valintakriteereissä painotetaan meriympäristön suojelua. Ympäristövaikutuksia aiheuttaa talousvyöhykkeen tutkimisesta, aiheutuu merituulivoimaloiden rakentamisesta, toiminnasta ja purkamisesta, ja näitä negatiivisia vaikutuksia voi kohdistua meriluontoon, lintuihin, kaloihin, merinisäkkäisiin ja laajasti näin. On selvää, että nämä negatiiviset ympäristövaikutukset voivat olla tosi merkittäviäkin, mutta haasteena tässä on, kuten kuulumme, että näistä on verraten vähän tutkimustietoa. Tämän hallituksen esityksenkin mukaan näiden hankkeiden lisääntyminen tulee johtamaan myös lisääntyneisiin ympäristövaikutuksiin. Ja totta kai samalla me tiedostamme sen, että nämä ilmastovaikutukset sitten ovat positiivisia, ja senhän takia merituulivoimaa edistetään, jotta tämä energiamurros etenisi ja sillä olisi positiivinen vaikutus meidän ilmastotavoitteisiin.

Mutta miten näitä hankkeiden ympäristövaikutuksia voisi vähentää? On nostettu esille, että esimerkiksi alueiden valintaprosessissa olisi tehtävä kattava suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi eli tämä sova, niin että aluevalinnassa sitten onnistuttaisiin myös välttämään näitä alueita, joilla nämä negatiiviset vaikutukset ovat suuret. Sitten toinen kokonaisuus on tosiaan se, että voidaan asettaa näitä laadullisia tekijöitä ja painotuksia kilpailutuksessa sekä antaa näitä ympäristöön liittyviä lupaehtoja. Lisäksi on arvioitu, että sekin, että hyödynnettävän merituulivoima-alueen valitsisi tämän uuden lain myötä valtioneuvosto eikä hankekehittäjä, voisi parantaa sitten mahdollisuuksia huomioida ympäristö näissä aluevalinnoissa.

Ja erityisesti nostaisin vielä esille sen, mikä täällä jo mainittiin, eli nämä hankkeiden kumulatiiviset yhteisvaikutukset ja tämän haasteen siitä, että näistä yhteisvaikutuksista on puutteellisesti saatavilla tietoa.

Eli ehkä toivoisinkin, että ministeri voisi vielä kommentoida näitä ympäristövaikutuksia, niiden minimointia ja sitten tätä tutkimustiedon tarvetta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.22 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Merituulivoiman pelisääntöjen selkeyttäminen Suomen talousvyöhykkeellä on hyvä tavoite, ja tämä esitys voi selkeyttää toimintaa näillä alueilla. Siksi tämä on tervetullut esitys. Hallituksen tavoite edistää ennakoitavaa ja kannustavaa toimintaympäristöä sekä sujuvaa hankekehitystä ja rakentamista niin talousvyöhykkeellä kuin aluevesilläkin on kannatettava.

Tarvitsemme lisää uusiutuvaa energiaa ja reilua vihreää siirtymää, jotta pystymme torjumaan ilmastomuutosta ja tekemään osuutemme. Viimeisin esimerkki äärimmäisistä sääilmiöistä ilmastomuutoksen seurauksena on hurrikaani Milton, joka tällä hetkellä aiheuttaa pahoja vahinkoja Floridassa.

Tässä siirtymäkokonaisuudessa tuulivoiman merkitys on iso — niin on merituulivoimankin. Jotkut merituulivoimahankkeet maailmalla ovat myös vastatulessa ja herättävät paikallista kritiikkiä, toiset taas saavat hyväksyntää.

Arvoisa puhemies! Ahvenanmaan merialueilla on vahvaa potentiaalia vihreälle energialle. Tämä alue ei ole mukana tässä esityksessä, mutta yhteistyön merkitys Ahvenanmaan kanssa on erittäin tärkeää, ja meidän pitää yhdessä etsiä ratkaisuja niihin esteisiin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

jotka tällä hetkellä ovat olemassa liittyen esimerkiksi sähkön kantaverkkoon koskien Ahvenanmaan mahdollisia merituulivoimahankkeita tulevaisuudessa.

Ärade talman! Den här propositionen är välkommen och har målsättningar som är lätta att omfatta. Vi stödjer grundprincipen och får återkomma till detaljer under utskottsbehandlingen till exempel vad gäller miljökonsekvensbedömningar.

En viktig fråga som inte är med i just denna proposition men förhoppningsvis i någon kommande gäller Åland. I frågor om havsvindkraft behövs ett tätt samarbete med Åland vars havsområden har stor potential för förnybar energi. Ålands landskapsregering har bland annat i ett utlåtande till Fingrids remissbegäran rörande havsbaserad vindkraft framfört den potential för havsbaserad vindkraftsproduktion som finns på Åland och att den även borde kunna ingå i de lösningar för inkoppling av vindkraftsparker till havs som framarbetas här i riket, som man säger på Åland. Alltså på klarspråk: Åländsk havsvindkraft borde garanteras rätt att ansluta sig till Fingrids stamnät. Det vore en vinn-vinnsituation men lär kräva lagändring. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

17.25 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut erinomaisia puheenvuoroja jo kyseisestä aiheesta eli merituulivoima talousvyöhykkeellä -hallituksen esityksestä.

Ehkä aloitan siitä suuresta kuvasta, missä elämme maailmanajassa, jossa taloudesta on tehty ase ja sitä hyväksikäytetään etenkin suurten maiden erinäköisin valtiontukimenetelmin, joilla houkutellaan investointeja omiin maihin. Eli siis rahalla houkutellaan investointeja, suuria investointeja, ympäri maailman, ja tässä kisassa luonnollisesti Suomi on aika haasteellisessa tilanteessa, kun puhutaan pienestä, velkaantuneesta Suomesta. Meidän täytyy etsiä joitain muita vahvuuksia. Meidän vahvuutemme on ehdottomasti puhdas, riittävä ja edullinen sähkö ja energia, ja mielestäni tämä hallituksen esitys on nimenomaan vastaus tähän kysymykseen. Ja kuten ministeri täällä totesi, tämä ei ole mikään huomispäivän ratkaisu vaan tämä on pitkän ajan ratkaisu, mutta kun kysymys on isoista, miljardien investoinneista, niin silloinhan investorit totta kai katsovat pitkälle tulevaisuuteen, minkälaista maata Suomessa rakennetaan, miten houkutteleva maa me ollaan investoinneille. Eli siinä mielessä täytyy todeta, että tämä esitys, jonka tavoite on edistää merituulivoimaa talousvyöhykkeellä siten, että selkeytetään talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeita koskevaa sääntelyä, on enemmän kuin tervetullut asia.

Täällä keskustelussa jo nousikin esiin, että esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton dataikkunan mukaan esiselvitys- ja suunnitteluvaiheessa merituulivoimahankkeiden arvo oli jopa 100 miljardia euroa. Tämä on merkittävä asia, ja tässä ajurina on se, että teknologinen kehitys, tuulivoiman rakennuskustannusten lasku sekä suuri sähköntuotantopotentiaali ovat lisänneet merituulivoimaan kiinnostusta. Ja tässä keskeistä on ennen kaikkea se, että tämä kaikki kiinnostus pitäisi nyt saada kanavoitua investoinneiksi, koska sitä me Suomea kipeästi tarvitaan.

Ehkä muutamat kulmat, jotka eivät niin voimakkaasti tässä ole nousseet esiin ja jotka haluaisin vielä nostaa tukemaan tätä hallituksen esitystä, ovat, että kun puhutaan tuulivoiman ja merituulivoiman mahdollistamisesta, niin puhutaan myös huoltovarmuuden parantamisesta ja omavaraisuuden vahvistamisesta. Nämä eivät ole mitään pieniä asioita, millä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

tavalla me Suomea pystymme omavaraisesti energiatuotannossa toimimaan. Samalla korostan sitä, että kun puhutaan yksittäisistä suomalaisista tai suomalaisen perheen arjen kustannuksista, niin merituulivoiman vakaa sähköntuotanto näkyy lopulta myös siellä sähkölaskua alentavana tekijänä. Eli kysymys on ihan niistä jokaisen meidän arjen ja tulevaisuuden näkymistä, minkälaisessa Suomessa eletään. Eli erinomainen esitys hallitukselta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.28 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Kaikkien edellä puhuneiden kollegoiden tavoin pidän tätä hallituksen esitystä tarpeellisenä ja kannatettavana. Hallitus on puhunut ja te, ministeri Mykkänen, olette paljon puhunut puhtaasta sähkön merkityksestä, ja nyt siirrytään sanoista tekoihin. Tätä on odotettu ja kaivattu, ja tätä tarvitaan. Tätä tarvitaan sen takia, että pystymme sähköistämään teollisuutemme ja tiristämään sieltä pois fossiiliset polttoaineet ja merkittävät päästölähteet, jotta yllämme päästötavoitteisiimme, mutta tätä tarvitaan myös Suomen talouden kannalta. Niin kuin muun muassa edustajat Kaunisto ja Viitala ovat edellä todenneet, meillä on merituulihankkeita vireillä noin 100 miljardin euron verran. Tämänkokoisessa maassa puhutaan valtavista rahasummista, joista jos edes pieni osa toteutuu, niin se on merkittävä kasvusysäys Suomelle.

Edustaja Jukkola totesi aivan oikein, että kiire on todellinen. Merituulihankkeet ovat tyypillisesti aivan erityisen pitkäkestoisia, paljon aikaa vieviä, mutta tarve niillä tuotetulle puhtaalle, kohtuuhintaiselle sähkölle on hyvin pian. Ja sen takia, kun ministeri edellä puhui, että puhutaan tulevien vuosikymmenten asioista — ymmärrän, mitä ehkä ajoitte sillä takaa — kysyisin: Miten voisimme vielä vauhdittaa näitä hankkeita? Voimmeko löytää kuukauden sieltä, toisen täältä eri luvituksen ja viranomaisprosessien vaiheista, jotta saataisiin näitä hankkeita eteenpäin? Voimmeko eduskuntana sitoutua siihen, että käsittelemme tämän tarpeellisen hallituksen esityksen mahdollisimman rivakasti — ja katson tässä myös edustaja Puistoa, joka on paljon vartijana talousvaliokunnan puheenjohtajana? Voiko valtioneuvosto varmistaa, että ministeriöiden päässä on riittävät voimavarat, jotta pystytään viivytyksettä viemään tätä tärkeää asiaa eteenpäin?

On perusteltua, että eri hankkeiden valinnassa tai asettamisessa jonoon otetaan huomioon ennen kaikkea laadulliset kriteerit. Tiedämme, että jotkin toimijat ovat pitemmällä omien suunnitelmiansa kanssa kuin toiset, ja kun on kiire, niin silloin tuntuisi luontevalta, että ne toimijat, jotka ovat jo valmistelleet hankkeita pykälän pitemmälle, myös huomioitaisiin tässä hankkeiden asettamisessa järjestykseen. Ehkä ministeri voi sitäkin kommentoida.

Merituulihankkeista tiedetään, että etenkin kun mennään aluevesien ulkopuolelle, niin tarvitaan hyvin pitkiä ja aika hintavia siirtoyhteyksiä, jotta saadaan se merituulipuisto kytettyä kantaverkkoon. Se hintalappu voi olla este monille näistä hankkeista, tai vähintään hidaste. Me tiedämme myös, että monissa keskeisissä kilpailijamaissa, katsotaan vaikka Tanskaa, valtio on lähtenyt tukemaan näitten siirtoyhteyksien rakentamista eri tavoin — mekanismeja eri maissa on erilaisia. Ymmärrän hyvin, että tässä valtiontalouden tilanteessa näitten siirtoyhteyksien maksaminen investoijille julkisella rahalla ei ole varmasti se tie edetä Suomelle, mutta ehkä kysyisin: kun ministeri seurustelee paljon muiden maiden kollegoidensa kanssa, miten arvioitte Suomen kilpailukykyä merituulipuistojen houkuttelemi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

sessä verrattuna vaikkapa Tanskan kaltaisiin toimijoihin, joilla on vissejä etuja verrattuna Suomen järjestelmään?

Edustaja Kvarnström viittasi edellä Ahvenanmaahan ja sen valtaviin mahdollisuuksiin. Meillä on tosiaan Ahvenanmaan tienoilla vireillä eri asteissa huomattavan suuria merituulihankkeita. Koska tietysti tässä salissa haluamme kunnioittaa Ahvenanmaan autonomiaa, emme lähde Ahvenanmaan asioita sen suuremmin sorkkimaan, mutta samalla on niin, että tällä potentiaalilla on valtakunnallista merkitystä ja sillä on jopa valtakunnanrajat ylittävää merkitystä, koska nämä Ahvenanmaan merituulihankkeet voivat palvella osittain myös Ruotsin puolella. Ehkä, jos ministerillä on mahdollisuus sitä hieman kosketella, kysyisin: miten tässä Suomen merituulipuistoja edistävässä työssä pidetään tämä Ahvenanmaan potentiaali mukana ja varmistetaan, että sieltä ne lupaavimmat hankkeet varmasti saadaan myös toteutukseen?

Ja, puhemies, aivan viimeisenä palaisin siihen aiheeseen, jota tässä edellä ovat jo asiantuntevasti koskettelleet muun muassa edustajat Pitko ja Kivelä. On totta, että merituulihankkeilla on huomattavia etuja verrattuna moniin muihin energiahankkeisiin, mukaan lukien maatuulihankkeet, mutta niihin liittyy myös meriluontoon liittyviä riskejä ja haasteita. On syytä varmistaa, niin tärkeitä kuin nämä hankkeet ovatkin, että ne toteutetaan tavalla, joka minimoi kaikissa tilanteissa haitat meriluonnolle, koska meillä ei ole varaa myöskään tätä meidän Itämeren ainutkertaista luontoa tarvella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

17.33 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, että saimme tämän esityksen talousvyöhykkeen merituulivoimaa koskevaksi lainsäädännöksi kohtuullisen nopeasti. Tarve sille todellakin on. Varsinkin muissa Pohjoismaissa hankkeet ovat jo Suomea pidemmällä. Kun hallitus pysäytti talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeiden hankekemukset, syntyi pelko pitkästäkin viiveestä tässä käsittelyssä, mutta nyt näyttää siltä, että pääsemme kohtuullisesti eteenpäin, ja varmasti eduskunnassa voimme sitoutua siihen, että tämä käsittely viedään nopeasti eteenpäin.

Kuten tässä keskustelussa on tullut ilmi, merituulivoiman mahdollisuudet ovat Suomelle hyvin suuret. Investoinnit lasketaan kymmenien miljardien luokassa, ja tuotantokapasiteetti on ydinvoimalatasolla. Näiden hankkeiden toteutuminen edellyttää myöskin näkemää siitä, että Suomessa on kysyntää suurelle energiatuotannon lisäykselle. Siksi samaan aikaan, kun puhutaan energiantuotannon lisäämisestä esimerkiksi merituulivoiman kapasiteettia kasvattamalla, on tärkeää, että hallitus pikaisesti edistää myös energiantensiivisen teollisuuden sähköistämisinvestointeja ja toisaalta uusien sähköä käyttävien teollisten investointien toteutumista. Suomen ei pidäkään pyrkiä vain puhtaan sähkön tai sillä tuotetun vedyn viejäksi, vaan hallituksen on huolehdittava, että energiaa käytetään Suomessa arvokkaampien tuotteiden jalostamiseen.

On tärkeää, että merituulivoimankin osalta huolehditaan näiden hankkeiden hyväksyttävyydestä. Oma osansa on sillä, että kiinteistöverotuotto ohjataan tulevaisuudessa kunnille, muuten hyväksyttävyyys kärsii voimakkaasti ja jopa häviää. Sen sijaan, että tuulivoimasta koituvia tuloja aletaan jakaa kuntien kesken tai että tätä tasausta alettaisiin tehdä jopa takautuvasti, on hallituksen toimittava sen puolesta, että energiahankkeita voidaan edistää tasapuolisesti eri puolilla Suomea. Yhtä lailla hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

hankkeiden ympäristövaikutukset arvioidaan tarkasti myös useiden hankkeiden yhteisvaikutusten osalta.

Oma kysymyksensä näiden merituulivoimahankkeiden toteutumisen kannalta on, miten meidän sähköverkkomme pysyy tarpeiden mukana, ja hallituksen onkin nyt kriittisen tärkeää huolehtia, että Fingridin kantaverkon kehittäminen etenee myös merituulivoiman näkökulmasta ennakoiden eivätkä verkon puutteet aiheuta viivästyksiä näille hankkeille.

Viimeisenä haluan kiinnittää huomiota sekä lupaviranomaisten resursseihin että osaamiseen. Useiden uusien hankkeiden ja uusien teknologioiden käyttöönoton kanssa ongelmana on ollut tietysti ensinnäkin se, että näitä lupakäsittelijöitä ei välttämättä ole ihan riittävästi, mutta myöskin se, että tätä osaamista uusien hankkeiden kohdalla aina joudutaan hankkimaan. Ja nyt kun tässä merituulivoiman kohdalla ollaan muissa maissa jo hieman pidemmällä, niin on tärkeää, että meidän lupaviranomaisemme saavat ja hakevat oppia tietysti ulkomailta mutta myöskin pystyvät palvelemaan riittävillä resursseilla näitä yhtiöitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.36 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä ja asian eteenpäinviemisestä. Tiedän, että olette intohimoinen energia-asioiden ja ympäristöasioiden puolestapuhuja, ja nämä kuuluvat ikään kuin samaan koriin.

Merituulen vauhdittaminen on erinomaisen tärkeä asia. Tiedämme, että sen rakentaminen on kalliimpaa, mutta toisaalta olosuhteet ovat tuulen suhteen parempia siellä merellä. Tarvitsemme investointeja ja, mitä tarvitsemme erityisesti, uusiutuvaa energiaa. Maalle rakennettaessa melu- ja maisemahaitat tuulivoimaloiden osalta nousevat usein esiin, ja niin kuin tässä edustaja Mäkynen edellä puhui hyväksyttävyydestä, tässäkin suhteessa näkisin, että merituulen osalta hyväksyttävyys on helpompi saavuttaa, koska ihmiset eivät siellä merellä asu — joskin on selvää, että Itämeri ja merialueet ovat arvokkaita eikä niitäkään pidä ilman tarkkaa selvittelyä lähteä käyttämään tällaiseen rakentamiseen. Mutta kokonaisuudessa näen, että tämä on oikeansuuntainen.

Nyt jos sitten ajatellaan, että me saadaan merituulta enemmän, niin miten pitää suhtautua sitten tuulivoimaan maalla? Itseäni häiritsee näissä energia-asioissa ja uusiutuvan energian asioissa se, miten suhtaudumme luontokatoon, metsäkatoon ja uusiutuvaan energiaan, ja tässä on vähän tämmöisiä ristikkäin meneviä intressejä. Eli jos aurinkovoimaa tai tuulivoimaa rakennetaan maalle, niin käykö niin — ja usein näyttää käyvän — että alta kaadetaan metsää pois? Se on erittäin valitettavaa, ja ymmärtääkseni tulevaan alueidenkäyttölakiin sisältyy ajatus siitä, että aurinkopaneelipuistoja ei sijoitettaisi merkittävästi metsiin. Onko tämä sama ajatus tuulivoiman osalta olemassa?

Eli jos vedän yhteen: suhtaudun lämpimästi tähän esitykseen, ja toivon, että tasapaino löytyy niin, että luontokato ja metsäkato eivät uusiutuvan energian rakentamisen takia tule kysymykseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.39 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee puhdasta energiaa, ja merituulivoimassa meillä on suuria mahdollisuuksia. Siksi on tärkeää, että pelisääntöjä talousvyöhykkeellä toimimisen osalta nyt selkiytetään — kiitos tästä hallitukselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

Jotta merituulivoimahankkeet voivat edetä ripeästi, on tärkeätä, että ympäristövaikutukset arvioidaan huolella ja että hankkeet toteutetaan sinne, missä ne haitat ovat pienimmät. Muun muassa lausuntopalautteessa on korostettu, että alueiden valintaprosessin tulisi olla järjestelmällinen ja läpinäkyvä.

Kun hankkeita on vireillä paljon, olennaista on myös niiden kumulatiivisten vaikutusten arviointi, kuten täällä on useammassa puheenvuorossa jo nostettu esiin. Itämeren luonto on herkkä, ja meidän on pystyttävä varmistamaan, että hankkeet toteutetaan niin, että luontoa vaurioitetaan mahdollisimman vähän, ja tässä kokonaistarkastelussa olisi syytä huomioida myös aluevesille suunnitellut hankkeet. Haasteena on — tämäkin on täällä todettu — että yleisesti tiedot luontoarvoista ja tuulivoiman mahdollisista vaikutuksista esimerkiksi lintujen muuttoreitteihin ovat merialueilla oleellisesti heikommat kuin maa-alueilla. Nämä linnustoltaan sensitiiviset merialueet on tärkeätä huomioida merituulivoimahankkeiden sijoittelun suunnittelussa. Haluan tässä myös korostaa, että hankkeidenkin etu on se, että nämä selvitykset tehdään etupainotteisesti ja riittävän kattavasti. Tämä linnustovaikutusten ja luonto- ja ympäristövaikutusten ennakoiva huomioiminen sujuvoittaa hankekehitystä — tähän oikeasti uskon, että näin se on.

Edustaja Pitko täällä mainitsi jo ympäristöministeriön käynnistämät linnustoselvitykset. On tosi hyvä, että ministeriössä on ryhdytty selvittämään tuulivoimarakentamisen linnustovaikutuksia, juurikin jotta nämä alueet voitaisiin sijoittaa mahdollisimman haitattomasti. Toivottavasti nämä kaikki selvitykset saadaan julkisiksi mahdollisimman pian, jotta kaikki saatavilla oleva tieto olisi käytettävissä, kun näitä hankkeita nyt kuitenkin suunnitellaan ja viedään toivottavasti kuitenkin sitten osaltaan ripeästi eteenpäin.

Itse uskon siihen, että haittojen ja hyötyjen yhteensovittaminen merituulivoiman osalta on mahdollista niin, että Suomi voi tässä myös osaltaan olla suunnannäyttäjä. Mutta tämän eteen kannattaa ja täytyy nyt myös tehdä kovasti töitä, jotta me saadaan näitä hankkeita kestävästi etenemään ja osaltaan sillä tavalla vastattua Suomen hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamiseen ja myös siihen, että me saadaan vihreän siirtymän investointeja houkutelua tänne Suomeen. Kovasti kannustan tässä ministeriäkin avoimeen vuoropuheluun ja siihen, että laajasti eri sidosryhmiä osallistaen tätä prosessia viedään eteenpäin. Tietysti nyt tämä hanke on täällä eduskunnassa ja toivottavasti osaltaan sitten hyvässä järjestyksessä etenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt ministeri Mykkäselle viiden minuutin vastauspuheenvuoron, ja sen jälkeen tämä keskustelu keskeytetään. — Olkaa hyvä, ministeri.

17.42 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos paljon hyvistä, relevanteista huomioista, puheenvuoroista eduskunnassa ja myöskin siitä, että meillä näyttää olevan laaja tuki hallitus—oppositio-ajan yli sille, että nimenomaan ulkovesialueidemme energiapotentiaalia kannattaa suomalaisten hyväksi hyödyntää ja samalla puhtaalla sähköllä korvata fossiilien käyttöä erityisesti teollisuuden ja lämmityksen piirissä, missä niitä vielä käytetään. Sähköntuotantohan meillä jo sinänsä on hyvin puhdasta, mutta sähköä tullaan tarvitsemaan rutkasti lisää, jos aiomme edetä myöskin ilmastotavoitteissa.

Täällä oli — hyvä niin — huolta siitä, miten voimme vielä vauhdittaa hankkeiden valintaa ja sitä kautta hankekehitystä. Todella tämä lakiesitys on tarkoitettu tulemaan voimaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

nyt tammikuun alusta, ja tässä mielessä olen jo tässä vaiheessa kiitollinen niistä puheen-
vuoroista eri puolueista, joissa esitettiin ikään kuin tahdonilmaisua, että tässä aikataulussa
myös pysyttäisiin. Tietysti eduskunta ottaa tarvitsemansa perusteellisen käsittelyn ajan,
mutta toki tällä on merkitystä, että pääsisimme sitten asetuksia voimaan saattamaan ja sai-
simme ensimmäiset kilpailutukset jo ensi vuonna: ensinnäkin valtioneuvostossa valitse-
maan alueet ja sen jälkeen Energiaviraston kilpailuttamaan.

Resursseista on keskushallinnossa, valtionhallinnossa, yllättävän usein kysymys eri
asioiden aikatauluissa, mutta onneksi itse asiassa tässä asiassa — ja kyllähän se toki tar-
koitti valintoja — käytimme budjettiriihessä vähäisestä lisäpanosten liikkumavarasta yh-
den osan siihen, että Energiavirasto sai nyt pitkään toivomiaan lisäresursseja, joissa yhtenä
painopistealueena on merituulivoiman kilpailutusten järjestäminen, joka talousvyöhyk-
keen osalta siis tulisi Energiaviraston kontolle.

Samoin sanon tästä aikataulusta sen, että sinänsä kun keskustele hankkeiden kanssa,
niin kyllä se päähaaste tällä hetkellä on hankkeiden investointikustannusten, siis pääoma-
kustannusten ja yksinkertaisesti erilaisten laitteiden hintojen, nousu ja se kannattavuus,
saadaanko investointipäätöksiä aikaiseksi, ja toisaalta sitten se, millä vauhdilla kantaverk-
koyhtiö Fingrid pystyy sitoutumaan tähän valtavaan, noin miljardi euroa kappaleelta, lii-
tyntäpisteisiin liittyvään infrastruktuurirakentamiseen. Ja kun puhuttiin siitä, pitäisikö tätä
kautta tukea vielä vahvemmin merituulivoimaa, niin että tuodaan ikään kuin yhteiskunnan
tai Fingridin toimesta liityntä merelle asti — Suomessahan lähtökohta on ollut, että Fing-
rid rakentaa maalla liityntäpisteen ja hankeyhtiö tuo merikaapelit sisään — niin tältä osin
käytännössä kyse on tietysti siitä, että täytyy myös miettiä, että se sähköntuotanto tulee
ikään kuin kannattavasti ja järkevästi.

Kun tässä edustaja Tynkkynen kysyi vähän kansainvälisestä vertailusta, niin sanoisin,
että tiedän kollegani kanssa keskusteltuani, että Tanskassa on nimenomaan kipuilua siitä,
miten Pohjanmeren hyvin suuret merituulihankkeet tältä osin rahoitetaan. Tanskalaiset ei-
vät halua olla se osapuoli, joka rahoittaa yhteiskuntana sähkönkäyttömaksuissa, verkko-
käyttömaksuissa infrastruktuurin sähkölle, joka pääosin kulkisi sitten esimerkiksi Saksaan
jalostettavaksi, ja sitä me emme tietysti täälläkään halua tehdä. Ruotsissa taas on, voi sa-
noa, vähän poukkoiltu tässä asiassa. On välillä luvattu infrastruktuuri merelle asti ja sitten
se peruttu, ja tämä ei ole tietysti omiaan edistämään hankkeita. Jos jossain ollaan edellä,
niin ehkä se on Pohjanmerellä Hollanti—Saksa—Tanska-akselilla. Täällä Itämerellä
emme sinänsä kyllä voi sanoa olevamme erityisesti jäljessä.

Tällöin sinänsä päästään siihen, minkä esimerkiksi edustaja Mäkynen täällä sanoi, että
lopulta erittäin tärkeätä on, että tämä muna—kana-ilmiö ratkaisee: jos meillä syntyy näitä
sähköä käyttäviä puhtaan siirtymän investointihankkeita lähivuosina, niin silloin kyllä sit-
ten löytyy rahoitusta samalla myöskin näille pitkäaikaisille sopimuksille koskien merituu-
livoimahankkeiden sähkönkäyttöä, koska sitä tarvitaan sitten vihreän vedyn lähteenä vih-
reän sähkön käytössä esimerkiksi teräs- ja kemianteollisuudessa. Tässä suhteessa hallitus
tekee nyt aika voimakkaita toimia uudella isolla miljardiluokan verohelpotuksella teolli-
suuden investointeihin puhtaassa siirtymässä ja myös 400 miljoonan euron erillisellä in-
vestointitukiohjelmalla nimenomaan tähän käyttävän teollisuuden puoleen.

Mitä täällä oli puhetta sitten luontovaikutuksista — edustajat Pitko, Kivelä, Elo ja muu-
tammat muutkin — niin näitähän on äärimmäisen tärkeätä katsoa huolellisesti juuri sen ta-
kia, että voidaan luottaa siihen, että me tehdään tätä hallitusti. Tässä on aika tarkat määri-
telmät nyt erilaisille ympäristövaikutusten arvioinneille. Ne tulevat väistämättä viemään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

oman aikansa, kuitenkin siten, että nämä valituspisteet on yritetty pitää sellaisina, että ne menevät suhteellisen sujuvasti. Esimerkiksi valtioneuvosto tekee päätöksiä tietyissä asioissa juuri sen takia, että valitukset ovat suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen silloin.

Linnustoselvityksiä todella on tehty ja pyritään nyt katsomaan, miten ne saadaan resursien puitteissa viimeistelyä. Minusta olisi hyvä mahdollisimman paljon saada viimeistelyjä ja julkaistuja selvityksiä juuri tähän julkiseenkin keskusteluun, koska luottamus on se, jolla tässä mitä suurimmassa määrin pelataan.

Kiitos myös tästä Ahvenanmaan viittauksesta. Itse asiassa viikko sitten kävin Ahvenanmaan ministerien kanssa keskustelua tästä asiasta. Tässä on juridisia haasteita, koska meidän kantaverkkoyhtiöllä ei ole nykyisin pohjalta edes mahdollisuutta liittää verkkoon Ahvenanmaan merialueella olevia hankkeita, ja niissä on tietysti myös kustannusten ja tulojen jaossa eri tilanne kuin Suomen talousvyöhykkeellä. Mutta itse lähdin siitä, että tavoitteen pitää olla, että parhaat hankkeet, riippumatta siitä, missä kohtaa juridisia rajoja ne sijaitsevat, ovat ne, jotka tulevat toteutumaan, ja niille täytyy löytää sitten kokonaistaloudellisesti fiksuimmat liitännät.

Kun maa-alueiden hankkeista edustaja Kiuru kysyi tässä vielä, niin sanon, että todella hallitusohjelman pohjalta aurinkovoiman osalta tarkastellaan velvoitetta kunnille ensisijaisesti ohjata niitä muualle kuin metsä- ja ruuantuotantokäytössä oleville hehtaareille. Tuulivoiman osalta ollaan tarkennettu ja tarkentamassa ympäristövaikutusten arvioinnin velvoitteita, mutta sinänsä kyllä tuulivoimaa Suomessa mahtuu myös maa-alueille, ja me tarvitsemme myös maatuulivoimainvestointeja jatkossakin.

Kokonaisuutena tällä on todella iso vaikutus Suomen teollisuuden kilpailukykyyn sähköistymisen aikakaudella. Pelkästään kahden [Puhemies koputtaa] ison pistelähteen saamisella irti fossiilikäytöstä on jo valtava merkitys Suomen hiilineutraalisuudelle, ja tässä on yksi pidemmän aikavälin keino siihen, ei toki lähivuosien.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.49.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.59.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Ja siellä ensimmäisenä on edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan ymmärrettävää, että korkean elintason maa, joka käyttää paljon energiaa, tähtää aina tekemään sähköä lisää. Se on se nykyajan energiamuoto kaikilla tavoilla. Mutta tässä energiakeskustelussa mielestäni, arvoisa rouva puhemies, on unohdettu muutamat tosiasiat.

Ensinnäkin se, kun puhutaan näistä sähkön määristä ja sitten ihmetellään sitä, niin kuin tämän asian esittelypuheenvuorossa ihmeteltiin sitä, että kun välillä sähkö maksaa yhden sentin per kilowattitunti ja välillä 66 senttiä kilowattitunti, niin mistähän tuo johtuisi. Oli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

sin kaivannut kipeästi analyysiä siitä, mistä se johtuu. No, siitähän se johtuu hyvänen aika, kun olemme purkaneet 4 000 kilowatin tehon verran sähköä valtakunnan verkosta pois. Kun tällainen suonenisku tehdään energiantuotantoon, niin aivan varmasti se vaikuttaa hintoihin. Sitten kun on menty tällaiseen epävarmaan voimaan, kuten tuulivoima on, energiantuotanto on aina epävarmaa, koska jos ei tuule, niin silloin ei tule sähköä ja silloin ollaan markkinoiden armoilla. Simo Silmukin tämän tiesi, että sitä saa, mitä tilaa. Olemme tässä samassa kuopassa edelleen.

Nyt kun tätä merituulivoimaa ollaan tekemässä, niin, arvoisat edustajakollegat, jos hilyntöisimme sen verran ajattelemaan, että mistä se raha sinne tulee. Aivan varmasti ulkomaisilta sijoittajilta, aivan kuten kävi Maaseudun Tulevaisuuden artikkelin mukaan: erään kunnan tuulivoimapuisto meni myyntiin, ja se meni jollekin ulkomaiselle sijoittajaryhmälle. Tätäkö tämä meidän energiatalous on? Myymme tietien tahtoen sähköntuotannon ulkomaisille omistajille. Sitten täällä eduskunnan suuressa salissa ei ole kiinnostusta tälle asialle, toki vähälukuiselle porukalle on — tässä katselen taakseni, ei täällä paljon ihmisiä ole, arvoisia kansanedustajia tarkoitan — vaikka tämä on Suomen kannalta henki ja elämä. Suomi on korkean jalostusasteen maa. Me teemme korkean tason tuotteita, jotka vievät paljon energiaa. Pitkät välimatkat vaativat paljon energiaa, ja sitten kun rupeamme tekemään lisää energiaa, teemme semmoisen paketin, joka varmasti kelpaa vain ulkomaisille sijoittajille. Suomalaista pääomaa ei siinä ole, ja kaikki tuotto, mikä sieltä tulee tai mikä saadaan riistettyä, revittyä asiakkailta täältä kalliin sähkön hinnalla, menee ulkomaille. Joka penni, joka sentti menee sinne. Näin on käynyt muun muassa lämpöenergian hinnalle, kun turpeesta tehtiin rikollinen energiamuoto, aivan väärillä perusteilla. Se on aiheuttanut sen, että kaukolämpö maksaa tänäpäni niin paljon, että kaikissa tuotteissa, mitä me ostamme tai palveluita käytämme, näkyy se energian hinta. Sitten me täällä ihmettelemme, miksi meidän talous on miinuksella. Me ei ikinä paranneta tätä tilannetta, ellemme näihin valtaviiin kustannusvuotoihin käy kiinni ja tosissaan. Tämä ilmastohumppa on maksanut tälle maalle niin paljon, ja vielä vakuutellaan, että me muka voisimme vaikuttaa joihinkin Floridan myrskyihin — höpö höpö. Me olemme hiilineutraali maa, ja on Floridassa sitten maanjäristys tai hirmumyrsky tai on siellä peräti menossa jonkunnäköinen aseellinen konflikti, niin mihinkään näistä emme voi vaikuttaa. Ne ovat täysin höpöhöpöjuttuja. Se on aivan sama kuin Suomessa kielletäisiin autoliikenne sen tautta, kun Saksan moottoriteillä ajetaan valtavia kolareita. Yhtä kaukaa haettu esimerkki, jolla ei ole mitään tekemistä Suomen kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Lopetan tämän puheenvuoroni tähän. Totean vain, että kun näitä merituulivoimaloita tehdään, niin kannattaisi joskus miettiä niitä eurojakin, koska loppujen lopuksi se, kuka tämän lystin maksaa, on suomalainen veronmaksaja, ja jos siitä hyötyy joku englantilainen tai ranskalainen tai saksalainen sijoitusyhtiö, joka on bittimaailmassa rahansa kierrättänyt eri vippaskonsteilla, niin sekö on sen hyödyn saaja? Olen rankasti eri mieltä, ja toivon, arvoisa rouva puhemies, [Puhemies koputtaa] että tässä asiassa päästään vihdoinkin totuuden äärelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kokko.

19.03 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Siihen voi aina luottaa, että edustaja Hoskonen saa kyllä turpeen nostettua keskusteluun kuin keskusteluun mukaan, [Hannu Hoskosen väliliuuto] puhumattakaan sitten aina tästä ilmastopolitiikasta, lähinnä sen puuttumattomuus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

desta, joka ehkä nyt näkyy tällä hetkellä Floridassa yhtenä historian pahimmista hurrikaneista, jotka ovat ihan tutkitusti voimistuneet ilmastomuutoksen seurauksena.

Mutta, arvoisa puhemies, itse tähän käsiteltävissä olevaan asiaan eli lakiin merituulivoimaloista Suomen talousvyöhykkeellä. Täytyy ensinnäkin kiittää hallitusta siitä, että tämä on nopeasti saatu eduskuntaan. Jos ajatellaan nyt Suomen huoltovarmuutta, energiaturvallisuutta, teollisuutta, kansalaisia, aktiivista ilmastopolitiikkaa, niin se, että pystymme uusiutuvia energiavaroja lisäämään, on erityisen tärkeää, ja erityisesti tämä merituulivoimalojen rakentaminen on olennaista tässä suhteessa. Toivon mukaan, kun laki saadaan hyväksytyä ja asiaa pystytään edistämään, pystymme myös ihan suomalaisella pääomalla ja eurooppalaisella pääomalla lisäämään näiden rakentamista, ettei sitten kaikki valu suoraan ulkomaille tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Olen luottavainen sen suhteen, että ympäristövaikutusten arviointi tässä asiassa tulee toteutumaan. Mutta tietysti on ne puheenvuoroissa esiin nostetut huolet, joita täällä aikaisemminkin on jo esitetty, liittyen näihin ympäristöarvioihin ja muun muassa vaikka kalakantojen liikkuvuuteen. Olen saanut muutamia palautteita siitä, miten esimerkiksi lohen vaellusreiteille tulee käymään tuulivoimaloiden rakentamisen myötä. Mutta varmasti sitten hyvällä lainsäädännöllä ja hyvällä viranomaistyöllä saadaan tähän ratkaisut.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä kiitokset hallitukselle siitä, että nykyinen epäselvä tilanne, joka on muistuttanut lähinnä villin lännen meininkiä tuolla tuulivoimamarkkinoilla, saadaan tässä suhteessa hallitummaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Löfström.

19.05 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Utvecklingen av havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen kan vara en stor möjlighet för att öka produktionen av förnyelsebar energi och att göra Finland till en stark aktör gällande grön energi och stärka Finlands industris konkurrenskraft och den gröna omställningen.

Samtidigt vill jag påminna om Åland i denna utveckling. Åland har en strategisk position och stor potential för grön energiproduktion, och det är viktigt att även inkludera Åland i den nationella energistrategin. Åland är den plats i hela Finland där det blåser mest.

Vindkraft på Åland är en fråga som rent behörighetsmässigt hör till Ålands självstyrelse och lagtingets behörighet men där det inte kommer finnas avsättning för energin från storskalig vindkraftsproduktion. Därför behövs elanslutningar utanför Åland och in till Fingrids nät. Det här är Ålands landskapsregerings starka åsikt.

Åländska vindkraftsprojekt bör få samma möjligheter att ansluta till Fingrids stamnät som projekt inom den ekonomiska zonen, och det finns inga hinder i självstyrelselagen för att kunna säkerställa det här. För att uppnå detta krävs ett nära samarbete mellan Fingrid, Kraftnät Åland och Svenska kraftnät. Vi måste också prioritera moderniseringen av Fennoskanförbindelsen mellan Finland och Sverige för att stärka elöverföringen och öka Nordens energisäkerhet.

Arvoisa rouva puhemies! Merituulivoiman kehittäminen talousvyöhykkeellä parantaa mahdollisuuksia lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja vahvistaa Suomen teollisuuden kilpailukykyä ja vihreää siirtymää.

Ahvenanmaa on Suomen tuulisin paikka. Ahvenanmaan tuulivoima kuuluu Ahvenanmaan itsehallinnon toimivaltaan, mutta Ahvenanmaalla ei ole menekkiä suuren mittakaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

van merituulivoimatuotannolle. Siksi sen yhdistäminen Ahvenanmaalta Fingridin verkkoon on tarpeen. Tämä on Ahvenanmaan maakunnan hallituksen vahva mielipide.

Ahvenanmaan tuulivoimahankkeiden tulee saada samat mahdollisuudet yhdistyä Fingridin runkoverkkoon kuin mitä talousvyöhykkeelläkin toteutettavilla hankkeilla on, eikä itsehallintolaki estä tämän turvaamista. Tämän saavuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Fingridin, Kraftnät Ålandin ja Svenska kraftnätin välillä. Meidän on priorisoitava Suomen ja Ruotsin välisen Fenno-Skan-yhteyden uudistaminen sähkönsiirron vahvistamiseksi ja Pohjolan energiavarmuuden parantamiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

19.08 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vihreän siirtymän investoinnit ovat todella tärkeitä Suomelle, ja tämä kyseinen laki on tärkeä. Mutta kannan huolta useiden muiden edustajien tavoin niiden hankkeiden tai investointisuunnitelmien toteutumisesta ja viivästyisestä, jotka olivat ennen tätä esitystä jo pitkällä. Nyt heille tulee vähintään kahden vuoden viive hankkeiden toimeenpanossa, ja toisaalta osa toimijoista on saattanut jo lähteä, koska laki tekee epävarmuutta jo suunnitteilla oleville hankkeille. Tavoite merituulivoiman pelisääntöjen selkeyttämisestä Suomen talousvyöhykkeellä on toki tärkeä, mutta nyt pitäisi varmistaa, että hankkeita todellakin tulee, eikä alkaa jo jakaa sitä rahaa tai niitä tuloja ennen kuin mitään varmuutta näistä investoinneista edes on.

Toiveena sen sijaan kilpailutuksille olisi, että niissä olisi myös laatukriteereitä ja niissä katsottaisiin tämä hankkeiden toteuttamiskelpoisuus ja -vaihe. Me todellakin tarvitsemme nämä investoinnit. Ja ministeriltä, joka ei nyt enää ole täällä, olisin kysynyt, onko arvioitu, onko osa Suomeen investointeja jo suunnitteleista toimijoista luopunut näistä hankkeistaan toimintaympäristön muutosten takia.

Haluaisin myös muistuttaa, että ilmastonmuutos ja luontokato ovat aikamme suurimpia haasteita ja kriisejä. Ilmastonmuutoksen torjunta on yksi isoin mahdollisuus taas sitten ehkäistä luontokatoa. Siksi fossiilisista polttoaineista on pystyttävä irtautumaan ja me tätä uutta uusiutuvaa energiaa tarvitsemme. Mutta kuten edustaja Mäkynen tässä aikaisemmassa keskustelussa jo nosti esille, niin näiden hankkeiden ympäristövaikutuksia pitää tietysti arvioida tarkasti, ja erityisesti näiden eri hankkeiden yhteisvaikutuksia on arvioitava tarkasti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää poissa. — Edustaja Viitala.

19.10 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Nyt on mielestäni ollut laadukasta keskustelua merituulivoima-asioiden ympärillä tänään tässä jo kahdessakin eri erässä. Useat tässä keskustelussa puheenvuoroja käyttäneet pitävät tätä lakia selvästi tärkeänä. Hienoa, että se on tuotu nyt saliin käsittelyyn ja lähetekeskusteluun. Selvästikin useat pitävät näiden hankkeiden käynnistymistä tärkeänä — joskin luontoarvojen ympärillä on ollut hieman erilaisia painotuksia, mutta uskon, että luontoarvot ja merituulivoima-asiat saadaan kuitenkin hyvin sovitettua samaan yhtälöön.

Vihreän siirtymän investointien vaikutukset tulevat olemaan todella merkittäviä Suomen kansantaloudelle — se on tässä keskustelussa tullut erittäin hyvin esille — mutta pelkkä iso määrä halpaa energiaa ei kuitenkaan riitä, emme saa tyytyä vain siihen. Energiatuot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2024 vp

tanto tarvitsee kylkeen vielä investointeja, jotka käyttävät tuotetun sähkön nimenomaan korkean jalostusasteen tuotteisiin. Vaikka tuulivoiman potentiaali on Suomessa suuri, niin useat hankkeet ovat vielä alkuvaiheessa ja niiden toteutuminen vaatii muun muassa sujuvia lupaprosesseja.

Arvoisa puhemies! Ennakoitava investointiympäristö on tärkeä asia tulevaisuuden kannalta, ja sujuvien lupaprosessien lisäksi siirtoverkkojen toimivuus ja kapasiteetti sekä työvoiman riittävyys ovat kriittisiä uusiutuvan energian hankkeiden kotiuttamisessa Suomeen.

Tässä keskustelun yhteydessä voinee pohtia myös sitä asiaa, millaista laivakalustoa me tullaan Suomessa ja Suomen merialueella tarvitsemaan. Eli merituulivoiman teolliset asennukset ja huolto vaativat erityistä laivakalustoa, ja ajattelisin näin, että voisivatko nämä erikoisalukset tarjota mahdollisuuksia Suomen telakoille ja satamille myöskin. Toivottavasti näin olisi.

Kiitos vielä hallitukselle tämän lain edistämisestä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.